

Səsən kukwaryirha

Katəra labara

¹ Əndani kyadangna Faara Yeeso Kərəsti ya, tsauka tətə a pərang nggənən mafayighən ənggini bağha katərarha hai a mbee. Tərgha Kərəsti thlən təthləndəghən nən a thləmad mafad ghən də Yahaya,

² ndəghən fərgha shedawa aten əngya heu nanən, ndəna labar Faara tə fər shedawa aten Yeeso Kərəsti.

³ Tə parka ni niifa karatangga labardi thləkna nda ya, tə fingya səkka labardi, na nda kəm a laf əndi chireethleng nanda hai hu deleewar di pər nanda, kəsər a sayiddi na ənggini a katərarha hai ya nduwusda ba.

Nda 'ya a kəngya hwan Faara məd

⁴ Nggi, na Yahaya niya chireethleng nafiya Faara də a mbəya də məd na hu kəngya hwan Faara na a chehweed Asiya. Nggayirha tə tsawud dədəmnggirha tsaukwa tə kun, a fad Faara ba yandi nasə nanənya, ndəghənni yi kaar, ndəghənni təkəm yandi na bayi, tə kəm a thləmad Səsən nggini məd na a mbed tsənggam kutəryid Faara,

⁵ tə kəm Yeeso Kərəsti, na ka shedawa, wan 'wad thliirha sə hu mərə, na a aten kutərya kəshiirha. Ndəghən ni nggəmngga kəm hərghangga kəm hu dimiyid nəm hu irang nda fərghən də.

⁶ Ndəghən tsawangga kəm əna kutəryirha nəm tə kutəryid firistaya fa əna tar Faara na chin. Nanən

kee, ngwa thləgha Yeeso Kərəsti mamnggirha tə kutəyirha tə səsəmnda pakwandə. Atsaukake.

⁷ Kələma hai, nəghən bayi hu hashmbe, kowunni nən a naghən, har tə nafini kuthlangga tə peela, tur kəshirha heu kəm na nda a tərha kamanggən. Kəkafek əndiya nəghən kee. Atsaukake.

⁸ “Nggini Alfa tə Omegga,” ndaana Chinəm Faara. Ndəghənni nanənya, ndəghənni kaar, tə kəm ndəghənni na bayi, ndəghənni natə Səsəmnda ha heu.

Səsən Yahaya aten Wan Niifa

⁹ Nggi, Yahaya, na wanmanu tə shad nun hu səsəarha, tə kərəsta, tə kutəyirha, tə ndiyirha tsauka yinəm hu Yeeso. Təregha nda tə shembe hu wutambar Mbadmos də kəsər ka pər ni labar Faara tə fər shedawa aten Yeeso.

¹⁰ A far Chinəm, a sayiddi tərna Səsən Faara tenna hai, sək urarha ni manggən na riirha a samanna kəla yi boogha.

¹¹ Ndagha uraddi, “Chireethleng ənda hai naa na hu deleewar, thlənang deleewar da na kəngya hwan Faara də a mbəya dədamən məd, ndəna nda, Afisa, tə Simirna, tə Mbirgamum, tə Tiyatəra, tə Sardisu, tə Filadelfiya, tə Lawudikiya.”

¹² Kyakhri hai ka a na niifda ni na a kalesə. Kyahar ni hai na səsəl təfasya ni məd yi dəf patilla.

¹³ A madufud səsəl dəf patilla yini na niifa ni kəla Wan Niifa kaldə lukrha fa nzang, kəfadghən kəm kənang də tə kabten təfasa.

¹⁴ Tənggən tə wasghən nəghən pəpet kəla kabad pəpetta, pəpet kəla humba kabaarha, wan yiyighən kəla sheneu waarha.

15 Saryighən kanda a chimnda fa kəla wurirha fahwang nanda də, əna nanda a kən kwafaarha, uradghən a riirha, kəla hwad aama.

16 A yisəmadghən kəsdə wufəlngarya ha məd, ahu miighən kəm thlaukh kəlyaya a kyarha ba na tə miighən səri chimnggən. Yidghən a chimnda fa kəla yanfara a sərəkra.

17 Nani ndən, fəli hai a mbedghən kəla mərta. Amma dəfee harghənən fa yi səma, ndəghən, “A tərəmna wa. Nggini na a katəradghən, nggini mii ngwaladghən.

18 Nggini Na tə Yibrha. Kaar mərđi, amma nanənya, niyi tə yibrha pakwandə, niyi kəm tə ən inda səsəmnda mərta ha tə hwanga.

19 Nanən kee, chireethleng ənggina hai nana nanənya, tə əngya kəm bağha katərarha hai akwasamad yandıya.

20 Kulo sənda wufəlngar yini məd nana a yisəmadna, təkəm səsal təfas yini məd yi dəf patilla. Wufəlngar yini məd ya, fathləngya Faara ni məd yi kən hwan Faara məd, Səsal təfasya nana məd yi dəf patilla, kən hwan Faara ni məd.”

2

Deleewar a Afisa də

1 “Chireethleng fathləngya Faara də yi kən hwan Faara na a Afisa, tə ndaarha, ‘Kulo labardıya bağha ba a mii yandı kəsgha wufəlngarya ha məd a yisəmadghən, yandı na a wiirha hai a pathlang səsalya təfasya məd dəfang nanda patillaya sə.’ ”

2 “Səndi ən ənad wa. Səndi habbad wa ənana na hu tar takkwarha tə kərəsta ənana. Səndisə

mba a mbang kərəsta tə fa mbəlfeyya wa. Təkəm kəkərang na fingya na a ndang nda fad ndan fathləngya Yeeso ni, amma mba nda kee wa, ashe mbə fathləngya Yeeso ni kanda wa, fanggabaya ni.

³ Səndisə na kərəssa, təkəm sa a ndiyirha hu səsaarha kəsər ka thləmna, təkwa sa wa.

⁴ Amma kulo aibed wa ya, malang na nggəmnda wa yi kaar.

⁵ Dalu teena hai a mbəddi fəl na sahai. Malang dīmiyidwa wuda na hu tarwa ba 'wana ənaarha a katəradghən. A malangwa dīmiyidwa wa, niya bərha thləmad wa ba təranggi səsal di kəsgha patillad wa ha ma mbəd dəfədghən.

⁶ Amma a man patu ənanna ngga tsanna tar Nikolaitaya fa kəla tsan ni ndən kəm."

⁷ "Kala yandı na tə thləmad səkrha səkkənən 'ya na Səsəna a ndang nda fatakkwaya heu! Kala yandı walgha həbrha, niya fərang kwaman kii wan dəfya na fər Yibrha ahu hed Faara."

Deleewar a Simirna

⁸ Chirethleng təthlənda Faara də yi fatakkwaya na a Simirna tə ndaarha, "Kulo labardıya a mii yandı na katəradghən tə mii ngwaladghən, mərgha nggərgha thliirha sə tə yibrha."

⁹ "Səndi səsarha nana sə ahurghən, təkəm səndi yamid wa, amma na kəna sə a har wa yi səsəna. Səndi labar səb thləma a mii nafini na a ndaarha Yahudaya ni kanda amma mba nda kee wa, kəsər kanda yi Sheetan ni.

¹⁰ A tərəmna tə səsaarha bəna saarha fa wa. Kulo hai mbiya, na tə mbəlfeddi a muwang fingya ahur nun hu porsəna də ka a kəkərang ngganda

kun. Nun a tək səsaarha fa yi beena kum. Amma tsawu ka niifa hu fərkəkafek ko hu mii mərri ni. Niya fado teena yi yibrha.”

¹¹ “Kala yi na tə thləmad səkrha, sək ənda nən na səsəna a ndang nda fa takkwaya. Kala niifa həbgha, mərə yi səri mbə a tsuwarghən wa ko ngguchit.”

Deleewar a Mbirgamum

¹² Chireethleng fathləngya Faara də a fa-takkwaya na a Mbirgamum tə ndaarha, “Kulo 'ya thləkna niifdi kəsgha thləukh kələra ha chim-nggən na miighən səri.”

¹³ “Səndi sə tə ndaarha na tə tsaurha a mbədi na Sheetan a əna kutəryirha sə. Heu tə kee kəsü thləmna ha tə shembe, təkəm 'wawa malang fərkəkafek a nggi wa. Karna fa a ngaal thləmna na, ko nanən ahur nun bələng nda Anifas ka niifa fərgħa shedawa atenna, bələng na nda ahu wupərid nun, na Sheetan sə tə tsaurha.

¹⁴ Amma na əngyasə ngguchit tsan ni sa təghən fa. Na fingya sə ahur nun kəsgha tsahad Mbal-aam ha, tsahangga Mbalak ha na a kyanggən Isəreelaya hu dīmiyirha hai, həb ənnarhami nda fər nda sataka a dāharha tə əna kulafayirha.

¹⁵ Nəghən kee kəm, sa kəm na tə fingya ha kəsgha tsahad Nikolaitaya ha.

¹⁶ Malang dīmiyidwa nanənya! A mbə kee wa, mbiya məndaha wa niya bərha thləmad wa bə, har sani yanda tə thləukh kələr mii na.

¹⁷ Kala yi na tə thləmad səkrha, sək ənda nən na səsəna a ndang nda fa takkwaya. Kala yandī walgha həbrha, niya fərang manna bəbeng nanda.

Təkəm niya fərang feera pəpet chireethleng nanda weerənda thləma sahai səngwana niifa thləmdi, kəl yandı thləgha ferdi.”

Deleewar a Tiyatəra

¹⁸ Chireethleng deleewar təthlənda Faara də yi fatakkwaya na a Tiyatəra tə ndaarha, “Kulo labar Wan Faara, na yidghən kəla sheneu waarha, na saryighən a chimnda fa kəla wurirha fahwang nanda də.

¹⁹ Səndi ən ənad wa, tə nggəməndə wa, tə fərkəkafekkid wa, taryiwa tə kərəssə wa. Səndisə tə ndaarha taryiwa nanənya kaldə yandı ənana a katəradghən.

²⁰ Amma kulo aibe kəsoni sə təghən ya, malangna nudiya, Djejibel, ndangga fadghən annabi ni. A hu tsahadghən ha nən tsang teena mafayina kya nda hu əna kulafayirha hai tə həb ənnarhami fər nanda sataka a dəhaya.”

²¹ Fərang di kwamana na a malanggən dīmiyidghən yi əna kulafayirha amma kardə fa.

²² Nanən kee, niya hunang hu sərə də səsang nggi tə wanhaarha, tə kəm fīngya na a əna kulafayirha təghən na nda a səsaarha kaan, kəl a malang nda dīmiyiddi na nda a ənaarha tə nudi.

²³ Niya bəlang fīngya na a takkwaghən. Fa takkwaya heu na nda a səndasə nggini na a sən numad kowunni tə 'ya na ahurghən. Niya fərang kəna targhən kowunni aten 'ya ənənən.

²⁴ “Amma kun fīngya na a Tiyatəra takkwa wun tsahad mbəlfedghən wa. Tsaha wun 'ya na fīngya

aarha, ‘Kulish Sheetan na bəbee wa.’ Niya ndang nda kun, mbiya fərang rəfrha kun wa,

²⁵ kəsəama fərkəkafekkid nun ha tə shembe, kəl a wuddi ba.

²⁶ Kala yandı walgha həbrha, dəgha mbeedə tə əna ‘ya na minna ta mii ngwaladghən də, niya fərang səsəmnda əna kutəryirha nən aten chehweeya.

²⁷ Nən a əna kutəryirha aten ndan tə səsəl dəbəla, nən a fəlang kanda də kəla bəd tabrha.”

²⁸ Kəla thləni səsəmnda ba a haar pəpa, niya fərang wufəlngar tsar.

²⁹ Kala yi na tə thləmad səkrha, sək ənda nən na səsəna a ndang nda fa takkwaya.

3

Deleewar a Sardis

¹ Chireethleng təthlənda Faara də yi fatakkwaya na a Sardis tə ndaarha, “Kulo labar yandı na əna kutəryirha aten səsəngya məd yi Faara, tə wufəlngarya məd. Səndi ən ənad wa, na nda a na sa kəla na tə yibrha fa, amma na məmərə.

² Məkhnu na a fərang kaali na fəngya takhka na a mii mərə, kəsər nawı tarwa ləghəddə məməl a mbed yina Faara wa.

³ Tsaunən kee, əndi thləna təkəm səkna kəl a lafghəna ngga, malangga dımiyid wa. A mehengga wa, niya barha thləmad wa ba kəla ngaara, təkəm mba sən sayiddi niya barha thləmad wa ba wa.

⁴ Ko nanən na fiya sə ngguchit ahur nun a Sardisu kərang ngwa wa lukki ndan hai, na

nda wiirha hai tə nggi tə lukkyfa fa pəpet, kəsər kamang də kanda fa.

⁵ Yandı həbgha nən a kal kari fa pəpet kəla kanda. Mbiya kədang thləmnggən də ahur deleewar yibrha wa, niya pərgən tə ndaarha niifdi ya yina ni a mbed pəpa təkəm a mbed fathləngya Faara.

⁶ Kala yi na tə thləmad səkrha, sək ənda nən na səsəna a ndang nda fa takkwaya.”

Deleewar a Filadelfiya

⁷ Chireethleng təthlənda Faara də yi fatakkwaya na a Filadelfiya tə ndaarha, “Kulo labara ya a mii yanda ba na chahal na tə kəkafek fa. Ndəghən ni natə ən cha kwaminda ha yi kutəra Ndauda, a inang dādə mbə niifasə na mbang nggəlang wa, təkəm a nggəlang də mbə niifasə na mbang inang də wa.”

⁸ “Səndi ən ənad wa. Kulo hai mbiya inang di kwaminda də a mbed wa mbuwana niifa mbang nggəlang nda. Təkəm səndi shembed wa ngguchit ni, ko nanən kee, sa a əna taara tə 'ya pəro ni, təkəm ngaal wa thləmna wa.

⁹ Kulo hai, niya tsang fingya na a wumteena tə Sheetan, tərgha fad ndan Yahudaya ni kanda, amma mba nda kee wa, na nda a nggabarha hai kee. Niya bərhəba tə kanda ba nda bəra hai tə wafed ndan a mbed wa kwang ngganda tendan hai, təna nda səndasə nggəmdi sa.

¹⁰ Hərəm na əna taara tə 'ya thləwo ni har kərəs na, niya laf sa ahu sayi yi kəkərra, na a bərhə hu kəshiirha bə heu, kəsər a kəkərang ngganda nafiya kəshiirha.

11 Niyi bəyi, mbiya mbə məndaha wa. Kəsu ənda ha nana təghən ha, amawana niifa thlang matəwellə wa, ndəna kənawa fərona Kərəsti.

12 Kala niifa walgha həbrha niya tsawang nda həhərshe hu kən yina Faara. Niifdiya mbə nggər wal kwaman kyarha bə ahurghən wa. Niya chireethleng thləm yina Faara hai a tenggən tə thləm wupəri yina Faara, ndəna weerinda Urshal-ima tərgha hai a thləmad yina Faara a talara hai. Təkəm niya chireethleng weerinda thləmna hai a ten ndan.

13 Kala yi na tə thləmad səkrha, sək ənda nən na Səsəna a ndang nda fatakkwaya.”

Deleewar a Lawudikiya

14 “Təthlənda Faara də yi fatakkwaya na a Lawudikiya tə ndaarha, Kulo labara ya a mii yandə bə na nda aarha Atsaukake, ka niifa ni na tə kəkafek fa na fər shedawa, a fadghən ni ənana Faara əngya heu.”

15 “Səndi ən ənad wa, mba shishiu nduwa bəbad wa. Na minnasə kwang nana shishiu nduwa bəbad.

16 Amma nana ləddə, mba shishiu nduwa bəbad wa, nanən kee, na a mađufu niya chaho də a miina.

17 Kəsər ndana, ‘Niyi tə kəna ha, waldı kəna ha mbə ‘yasə na minna wa’. Amma səngwa sə sa tafadwa mbə ‘yasə nana təghən ha wa, tsauna ən hatta fa, tə yamirha, nagha tawalth, təkəm kwamarha.

18 Nanən kee, niya fəro shawara hiu təfasa a harna, təfasa tsabang nanda də tə waarha, təna wal kəna ha yi səsəna, təkəm lukkyə na pəpet

kalang nggəna fadwa fa ka a ləəbanga shilid tsawud wa tawalth. Təkəm hiu fədeerha a harna ənana hu yidwa hai, təna mbang na mana hai ngga.

¹⁹ Fingya nggəmni ni kəs thləmad ndan tə kəm tangsanggi kanda. Nanən kee ndeng yidwa malangga dīmiiyd wa.

²⁰ Kulo nggiya, kət a mii kwaminda a dəkkən. A sək niifa uradna inangga kwaminda hai, niya kyarha də həb ənnarhami nəm kyab, kəla pashiya.”

²¹ Yandı həbgha, niya fərang kwamana tsauka tə nggi hu tsənggam kutəryid na, kəla həb ni tsauni tə pəpa hu tsənggam kutəryidghən.

²² “Kala yi na tə thləmad səkrha, ngwa sək ənda nən na Səsəna a ndang nda fatakkwaya!”

4

Kutəryid talara

¹ Akwasamadghən, kəleedə na kwaminda ni tsahai a talara. Uraddi 'wani səkrha kəla kodwomnda, ndəghən, “Turu mbəda ba ya, niya kedə 'ya tsauka tətə a katəragha hai akwasamad yandıya.”

² Tsu kee tərgha səsəna a tenna hai, na tsənggam kutəryirha ni a talara, niifa sə tsau a tenggən.

³ Niifdi na tsau a ten tsənggam kutəryiddi a chimnda fa kəla ferya na ngga, ndəna djespa tə kanaliyan. Na kongnda sə kəm muwangga tsənggam di a madufu na a chimnda fa kaan kəla feera na nda aarha pəlara.

⁴ Tsənggam kutəryiddi kəm muwang fingya tsənggam kutəryirha madufu kumnggit səri kab fada, tsauna shingya sə kumnggit səri kab fada

a tenggən. Kal nda lukkya fa pəpet-pəpet tə tətər kutəryirha yi təfasa a tendan.

⁵ Tərgħa nagħa kukwaryirha a njaara hai a mbəda ba na tsənggam kutəryidda sə, tə huh-waarha, tə tər'yaana. A mbed tsənggam kutəryiddi na patillaya sə məd na a kəsa, kanda ni na səsəngya məd yi Faara.

⁶ A mbed tsənggam kutəryiddi kəm na 'yasə na kəla wuri aam tolokar, a chimnda fa kəla tolokar a yanfara. Na əngyasə na tə yibrha fa fada tə yiya fa nggəlangga samaarha tə mbee.

⁷ Ənggini na tə yibrha fa yandı na a mbee nəghən kəla ləfari, yi səri nəghən kəla kwel, yi mahan nəghən kəla niifa, yi fada nəghən kəla nggəfaha na a pəra a talara.

⁸ Ənggini na tə yibrha na fada ya na nda tə pakhkya fa mikki, fad ndan heu nəghən tə yiya fa tə kamu pakhki ndan. Nda fədikrha tə yanfara na nda naarha a ndaarha, “Təpədənda, Təpədənda, Təpədənda, Chinəm Faara na tə mamnggirha fa, ndəghən ni na kaar, ndəghən ni nanənya, ndəghən ni na a barha ba.”

⁹ A na ənggini na tə yibya fa fada ya, aah amshe yi faala, tə fər mamnggirha, tə yi usaarha a yandı na tsau hu tsənggam kutəryirha, a yandı na tə yibrha fa pakwandə. A nanda a ənaarha kee,

¹⁰ shinggini na kumnggit səri kab fada ya, na nda fəla hweede hai a mbed yandı na ahu tsənggam kutəryiddi, na nda naarha tərang shilee teena, ndəghən na tə yibrha fa pa kwandə. Na nda dəfang tətər kutəryid ndan hai a hweede a mbed tsənggam kutəryiddi, na nda a ndaarha,

¹¹ “Chinəm tə yinan Faara, məməl nana a fal

sa nda, tə mamnggirha, tə səsəmnda. Kəsər sa ndən ənagha əngya heu, tə kəm 'ya ndaana na nən tsaurha kee, na nda sə.”

5

Deleewar fəfada tə wan Kamnda

¹ Nadi deleewar fəfada a yisəmad yandı na tsau aten tsənggam kutəryirha. Deleewar di na fəfada na chireethla sə nda hurghən tə kəsərgən, nggəlang nda ngga təkəm dəf nda haara sahai dədamən məd.

² Nadi mamnda təthlənda Faara a kal mee tə urarha manggən a ndaarha, “Wunni kamngga na a thləbanggən dəf har dədə ya təkəm inanggən deleewar da hai na fəfada ya?”

³ Mbə niifasə a talara, nduwa a hweede, nduwa a kamu chehweerha tsəkka na a thləbanggən dəf, inanggən deleewar da hai na fəfada, kəlagha sahai wa.

⁴ Tədi kaan, kəsər walwa nda niifa kamngga a thləbanggən dəf, ko inanggən deleewar da hai fəfada, kəlagha sahai wa.

⁵ Tərgəha tal ahur shinggini ndeeghən, “A tənna wa! Kulo hai mbiya! Ləfari di na ahə turya Yahuda, kiwad Ndauda 'wadə teena həb dəf aten fatsənggighən, nəghən tə səsəmnda ha na a mbənggən thləbanggən dəf har dədə məd, inanggən deleewar dədə na fəfada.”

⁶ Nadi wan kamnda kət a mədufu tsau tə tsənggam di, tə ənggini na tə yibrəha fa fada, tə shinggini muwang nda mədufu. Wan Kamnda di kəm kyaghən bə kəla thləng nanda uradghən. Nəghən tə bəngya məd tə yiya məd, ndəna

səsəngya məd yi Faara thlən nanda hu kəshiirha ba.

⁷ Tərgħa Wan Kamndədi dəgħa də thlə dəleewar da nən na fəfada a yisəmad yandı na tsau hu tsənggam kutəryiddi.

⁸ Thlənən dəleewar di na fəfada, tərgħa ənggini na tə yibrha fa fada tə shinggini kumnggit səri kap fada di fəla nda hai a mbed Wan Kamndədi. Kowunni kəsədə kəliinga ha tə tasau təfasa lələgda tə urdi na sədghən mbənggən, ndəna hwanda yi nafiya Faara na chahal.

⁹ Tərgħa aah yiwad amshe nda, na nda a ndaarha, “Kamo dəfa a thlə dəleewar dana na fəfada, təkəm thləbang na dəf har dədə. Kəsər kaar bəlonda, təkəm hu far wa yi sataka hərgħang na fiya ba a Faara, ko hu yanggi kiwa ni, tə miya, tə tur, tə chehweeya.

¹⁰ Tsawang na kanda kutəryirha yi firistaya na a ənang taara nda yinəm Faara, na nda kəm a əna kutəryirha hu kəshiirha.”

¹¹ Nggər ni kəlaarha də, sək urad fathləngya Faara ni kumnggitghən kum katəra kumnggitghən kum. Kanda kəkət muwang nda tsənggam kutəryiddi a mədufu, tə ənggini na tə yibrha fa na fada tə shinggini,

¹² tərəngganda urad ndan sə a aah amshe na nda a ndaarha, “Wan Kamndədi bəlang nanda, kamdə a thlə səsəmnda nən, tə kəna, tə thladwayirha, tə sənda, tə shembe, tə dəf shilee, mamnggirha, tə faala!”

¹³ Nggəryi sək kala 'ya na tə yibrha fa a talara, tə na a hweede, tə na a kamu chehweerha, tə na ahu wuri aama, tə kala əngya na ahur ndan

kanda a aah amshe, “Faala, tə mamnggirha, tə tər shilee in, tə səsəmnda, tsauka yi yanda ni na tsau hu tsənggam kutəryidghən, tə a Wan Kamndədi pakwandə!”

¹⁴ Tərgħa ənggini na tə yibrha fa fada ndanda, “Atsaukake,” shinggini kəm fəla nda hweede hai tərang shilee nda Wan Kamndədi in.

6

Wan Kamnda thləbang də dəf har dadə

¹ Tərgħa na Wan Kamndəda ni thləbang də dəf har dadə yi tal ahur məd di. Sək urad tal ni ahur ənggini na tə yibrha fa fada kəla tər'yaana ndəghən, “Boba!”

² Kəla ni də, na pərshe ni pəpet. Yandı na a tərəghən kəsdə riyee ha, fərang tətər kutəryirha nda. Kyagħa bə kəla tə həbrha ka a dəgha nggər həbrha bə.

³ Tərgħa thləbang na Wan Kamnda dəf hardi sahai yi səri, sək urarha ni yi səri ahur ənggini natə yibrha fa ndəghən, “Boba!”

⁴ Tərgħa kyagħa pərshe bə pak yiba. Yandı na a tərəghən fərang səsəmnda nda na a kyanggən tsawud dədəmnggirha də hu kəshirha, fərang thlaukh kəlara nda manggən, təna fiya narha bəl ndan.

⁵ Thləbang na Wan Kamndədi dəf hardi sahai yi mahan, sək urarha ni yi mahan ahur ənggini natə yibrha fa ndəghən, “Boba!” Kəlani də, na pərshe ni i'im. Yandı na a tərəghən kəsdə wudə kəkərra ha.

⁶ Sək 'ya ni kəla urarha a kyarhaba a madufud ənggini natə yibrha fa fada a ndaarha, “Tasau wan hwalirha ndəna kəna tar tə rapathlarha yi

paara tal, tasau mahan yi mbale ndəna kəna tar tə raphlarha yi paara tal, amma a səbang na fəfed dzaitun də tə aam inabi wa!”

⁷ Thləbang na Wan Kamnda dəf hardi sahai yi fada, sək urad yi fada ni ahur ənggini natə yibrha fa ndəghən, “Boba!”

⁸ Kəlani də, na pərshe ni təna fadghən də. Thləm tə tərəghən Mərra, hwanga kəm a mbusamadghən. Fərang səsəmda nda kanda tal hu fada yi fa tsaukya hu kəshiirha, ka a bəlangganda kanda hu yanda, tə mirha, tə patal, tə mabiya yi kaheerha.

⁹ Thləbang na Wan Kamndədi dəf hardi sahai yi tuf, na shingya ni a kamu mbəd nji sataka fingya bəlang nanda kanda ka labar Faara təkəm shedawa fər nanda.

¹⁰ Tərgha tərəngganda urad ndan sə na nda a ndaarha, “Chinəm natə Səsəmda ha heu, təpədənda natə kəkafek fa, akwan na a ngwang kumarha nafiya na hu kəshiirha tsətsəl kanda na kəsər ka bəlang nda kəndə.”

¹¹ Tərgha kowunni ahur ndan fərang lukrha nda pəpet, ndəngganda kanda yiba nda tsənda tsəbaku kəl a ləghəd hang ndən ndan shayi ndan fatakkwaya, tə fingya na a ənang taara Faara na a bəlang ngganda kanda.

¹² Nggi a kəlang nda Wan kamnda a sayiddi nən a thləbang dəf hardi sahai yi mikki. Tərgha rəbgha kəshiirha fa. Tsəgha yanfara i' im kəla kooto yi was 'waala, ndəre kəm tsauka yiba kəla fara.

¹³ Wufəlngaarya a fərah amshi na nda a mukrha hweede hai kəla na wan shibarha həra hai a tsang bəreurha 'ya fa.

14 Tərgħa sahadgha fərahk amshi kəla na nda fadāng dənggəla, kədadnganda wumngya sə tə mbəya na dədadngkam a mbədi nana nda sə.

15 Tərgħa kutərya kəshiirha tə fingya mamngya, tə mamngya sodjaya, tə fakəna, tə fingya na tə səsəmda ha, tə fiya heu, mafaya tə fingya mbuwa mafaya, bəbeng ngganda fad ndan a kabeyya, tə mbəya na dədadngkam, tə wumngya.

16 Na nda a ndang wumngya tə mbəya na dədadngkam, “Muwama tennan hai bəbeng nggun kan ma yid yandı na tsau hu tsənggam kutəryirha ya, təkəm ma səbrha hur Wan Kamnda ba.

17 Kəsər bad manda far səbrha hur ndan ba, wunni mbang isha!”

7

Bəbeng nda nafiya Faara a hərgħa nda

1 A kwasamad yandıya, na fathləngya Faara ni fada kəkət a kudma fada yi hu kəshiirha, ‘yadang kwamana nda bəreukina fa fada piirha fa aten chehweerha, ko aten wuri aama, ko aten kala tur dəfrha.

2 Nggəryi na təthlənda Faara a təra sə a man kyad yanfara ba, kəsə ən dəf haar Faara ha na tə yibrha fa. Tə urarha manggən naghə a aah fathləngya Faara na Fada fərang nanda səsəmda kanda na a səbang ngganda chehweerha də tə wuri aama.

3 Ndagħa təthlənda Faara, “A ənang dūn wundərha kəshiirha fa wa, ko wuri aama ni, ko dəfya ni, kəl a dəfang dəm haara mafaya Faara fa a pəm ndan.”

⁴ Tərgħa sək hang nda nafina ni dəfang nanda haara kanda fa hu turya kumkap səri yi Isəreela, kanda kumnggitghən haru tə kumnggit faða kap faða (144,000).

⁵ Dəf hardi ənang nanda turya Isəreela nəghən kiya. Turya Yahuda 12,000, turya Roben 12,000, turya Nggad, 12,000,

⁶ turya Ashir, 12,000, turya Naftali, 12,000, turya Manasa, 12,000,

⁷ turya Siman, 12,000, turya Lawi 12,000, turya Issakar, 12,000,

⁸ turya Dzabuluna, 12,000, turya Yisufu, 12,000, turya Mbenjemen, 12,000.

Teera na manggən yi nafiya na lukkyfa pəpet

⁹ A kwasamad yandıya, kəlee də na manda teera ni yi fiya mbuwa nəm mbang thlədang kanda. Kyagħa nda ba hu chehweeya, tə kiwa, tə turya, tə miiya, kanda kəkət a mbed tsənggam kutəyirha tə a mbed Wan Kamnda kəm. Kanda tə lukkyfa pəpet, təkəm kəs nda wuhwar dəf temburu ha.

¹⁰ Tərangganda urayi ndan sə na nda a ndaarha, “Bagħa hərəkrha ba a thləmad yinəm Faara, yandı na tsau hu tsənggam kutəyirha təkəm a thləmad Wan Kamnda ba!”

¹¹ Fathləngya Faara heu kanda kəkət muwang nda tsənggam kutəyiddi a mađufu, tə shingginı, tə əngginı natə yibrha fa faða. Tərgħa bəra nda hai kwang ngganda tendan hweede hai a mbed tsənggam kutəyiddi, tərang shilee nda Faara in,

¹² na nda a ndaarha, “Atsaukake! Faala tə fər mamnggirha, tə thladwayirha, tə usaarha, tə

mamnggirha, tə səsəmnda, tə shembe, a tsauka yi yinəm Faara ni pakwandə! Atsaukake!”

¹³ Tərgħa tal ahur shingğini tsahe mee nən, “Nda wunni ya natə lukkyə fa pəpet kiya? Təkəm bağha nda ba a yanggi?”

¹⁴ Tərgħa ndanggi, “Mbarkama, sənnasə.” Tərgħa ndeegħən, “Kanda ni kyagħa ba hu səsaarha na thlerghən. Tsabang nda lukki ndan də tə far Wan Kamndədi, ndən tsau nanda pəpet.”

¹⁵ Ndən ənagħa ndən, “Na nanda kəkət a mbed tsənggam kutəryid Faara, na nda a ənang taara sə nda fədikrha tə yanfara hu kənggən. Yandi na tsau hu tsənggam kutəryiddi nəghən a kəla kanda ha hu chamnggən a mbədi nanən sə.

¹⁶ Mbə miirha nggər kəs kanda wa, mbə hushimnda nggər kəs kanda wa, mba nda nggər tək yanfara fa wa nduwa tək kala ən thleera nda fa wa.

¹⁷ Kəsər Wan Kamndədi na a maɖufud tsənggam kutəryiddi nən a tsaurha təlafəd ndan, nən a takkwarha tə kanda a mbəya ngəttə aama də na fər yibrha. Na Faara a pang aam yid ndan də heu.”

8

Thləbang Wan Kamnda dəf har ɖadə yi məd

¹ Thləbang na Wan Kamnda dəf haar ɖadə yi məd, nggasgha talara hai tip yi sayi ngguchit.

² Tərgħa na fəthləngya Faara ni məd na kəkət a mbed Faara, fərang kodwomnda nda kanda məd.

³ Bağha pak təthlənda Faara ba kəsɖə ina ha yi təfasa yi nji urdi na sədghən mbənggən ishgha a mbed nji satakh ɖi. Fərang urdi nda hangga na a

wumanggən tə hwan Faara tə fiya heu na chahal yi Faara, na a a fərghənən a mbəd nji sataka yi təfasa na a mbed tsənggam kutəryiddi.

⁴ Ini urdi di heu tə hwan Faara yi nafiya na chahal thlii nda sə a haar təthlənda Faara na kəkət a mbed Faara.

⁵ Tərgha təthləndə di ki Faara tərənggən indī yi nji urdi, lədənggən tə tsal waarha na a mbəd nji satakhi di, muwanggən hu kəshirha hai. Tsəgha mbərha 'ya fa kəla tər'yaana, naghā mbərha a riirha, tə kyatta kukwaryirha, tə rərpha chəhweerha fa.

⁶ Tərgha fəthlənggini ki Faara na məd natə kodwomnda ha məd ngwa nda fa ka a pii kanda nda.

⁷ Təthlənda Faara yi tal pii yighən kodwomnda nən. Tərgha wutsamnda tə waarha, kukurda tə faara, irang ngganda hu kəshirha hai. Tal hu mahan yi kəshirha njigha də, njənggən dəfya də tal hu mahan, tə hwaliirha na nduwun.

⁸ Təthlənda Faara yi səri pii yighən kodwomnda nən. Tərgha 'ya na kəla wumnda manggən a kəsa tə waarha, muwangganda hu wuri aama də, wuri aama yi mahan tsauka fara.

⁹ Tal hu mahan yi əngya natə yibrha fa na hu wuri aamdi ya mərə nda də, tal hu mahan yi nggirggi aama na a mbədi mərə nda də.

¹⁰ Təthlənda Faara yi mahan pii yighən kodwomnda nən. Tərgha wufəlngaara manggən mukka hai a fərakh amshi djargha kukwaryidghən hai kəla waarha, mukka ten tal hai hu mahan yi kufaya təkəm fered aama.

¹¹ Thləm wufəlngardi ya, "I'ikh." Tal hu mahan

yi aamfi tsauka i'ikh, fiya hangga saagha aamfi mərə nda də kəsər ka i'ikh kidghən.

¹² Təthlənda Faara yi fada pii yighən kodwomnda nən. Tərgha tal hu mahan dək yanfara nda, tal hu mahan yi ndəre, təkəm tal hu mahan yi wufəlngarya, har tal hu mahan nda yi kukwaryid ndan tsauka wula. Hu kiya tsauka mbə kukwaryirha sə tal hu mahan yi parra yanfara wa, nəghən kee kəm tal hu mahan yi fədikrha.

¹³ Tərgha kəlanggi, sək urad nggəfaha ni na a pəra a maɖufud bəreurha a fərakh amshi təranggən uradghən sə nagha a ndaarha, “Kawa, kawa, kawama kun natə tsaurhahu kəshirha, a pinda fingya kodwomnda takhka na fathləngya Faara mahan a piighən.”

9

Kodwomnda yi tuf

¹ Təthlənda Faara yi tuf pii yighən kodwomnda nən. Na wufəlngaara ni mukda hai a fərakh amshi hu kəshirha hai, fərang ngganda ən cha kwaminda na inang kwaminda kwadda də na kudimnggən kaan.

² Inangga wufəlngarɖi mii kwadda də na kudimnggən kaan, tərgha kyagha ine sə kəla ini henggel bərha. Yanfara tə bəreurha wulangga inidfi kanda.

³ Kyagha mbeeya ba hu inidfi, təra nda hu kəshirha hai, fərang səsəmnda chaarha nda kanda kəla yi ngərdaya.

⁴ Ndangganda kanda a ənang nda 'ya hwaliiya fa na a hweede wa, nduwa dəfrha ni, nduwa kala

'ya kyagha sə, kəl nafini kee mbuwa tə dəf haar Faara fa hu pəm ndan.

⁵ Nggəmang ngwanda kanda fa a bəlang ngganda nafiniya wa, kəl a səsang ngganda kanda kee yi ndəre tuf. Hatta səsaddiya nəghən kəla hatta chad ngərdarha.

⁶ Hu bəngginiya na fiya kədə mərri ka a mərə nda, amma mba nda a walghən wa, na mərri kukwasang kanda fa, amma na mərri darha ma kanda.

⁷ Mbeeyini ya na nda kəla pərsaya ngwang nanda kanda fa ka yanda, na əngya sə a tendan kəla tətər təfasa, yindan kəla yi nafiya.

⁸ Was yi ndan kəla yi ten nishya, thlan nggindan kəla thlan ləfari.

⁹ Kənanğ nda kəfan ndan tə 'ya na kəla dəbəla, pakhki ndan a riirha kəla pərsaya natə keke yanda na a daarha ka yanda də.

¹⁰ Na nda tə ndusa fa yi chaarha kəla ngərdarha, na nda tə səsəmnda na a səsangganda fiya yi ndəre tuf tə ndus ndan.

¹¹ Na nda tə kutəra na a əna kutəryirha aten ndan, ndəghənni təthlənda Faara fərang nanda səsəmnda aten kwaddi na kudimnggən. Thləmnggən tə mii Ibraniyaya, “Abaddon.” Tə mii Helenaya kəm, “Afolliyon” ndaarha ni, “tə səbang 'ya də”.

¹² Kawa billarha nanənya mbərda də, amma takh fingya səsəaya səri bayi.

Kodwomnda yi mikki

¹³ Tərgha təthlənda Faara yi mikki pii yighən kodwomnda nən. Sək urad 'ya ni na a kyarha ba

hu kudma faɗa a mbəd nji sataka yi tɔfasa na a mbed Faara.

¹⁴ Ndangga uraddi tɔthlɔnda Faara yi mikki, “Kalu fathlɔngya Faara hai faɗa kɔnang nanda kanda hai hu Kufad Yufɔretus na manggɔn!”

¹⁵ Kal fathlɔngya Faara nda hai na faɗa, kanda ni ngwang nanda kanda fa kəsər ka sayiddi, tɔ yi fardi, tɔ yi ndəridi, təkəm yi huraddi kəsər ka a bɔlangganda tal hu mahan niifa tɔ wasa in heu.

¹⁶ Sək hangnda sodjaya ni na tər pərsaya səlgha kumnggitghɔn kum katəra kumnggitghɔn kum.

¹⁷ Ahu 'ya nani, nadi pərsaya tɔ nafiya na a tər kanda, kal nda kəsəmnda a kəfayi nda yi dɔbɔla yiɓa kəla waarha, wulerən kəla fərakh amshi, shimarən kəla wad henggəl bərha. Ten pərsa yini na nda kəla ten ləfari, waarha tɔ ine na kəla wad henggəl bərha ndəna a kyarha ɓa hu mii ndan.

¹⁸ Patal yini mahan ya nda waarha, tɔ ine na kəla wad henggəl bərha a kyarha ɓa hu mii pərsa yini ndən bɔlangga fiya dɔ heu tal hu mahan.

¹⁹ Kəsər kəsəmnda pərsa yini ya nəghɔn hu mii ndan tɔ ndus ndan. Ndus ndan nəghɔn kəla huthlingya na tɔ teena fa, ndəna ənang wundərha fiya fa.

²⁰ Tahad nafiya natɔ wasa in bɔlang ngwa nanda kanda tɔ patal dɔiya, kwa wanda pəma na a malang ngganda ənggini əna nanda tɔ har ndan wa. Malang ngwa nda fərang mamnggirha ənkaheeya, tɔ dahaya əna nanda tɔ tɔfasa, tɔ wurirha, tɔ tɔbɔla, tɔ feera, tɔ dərha wa. Dahaya əngya mbuwa na mana hai, nduwa sək 'ya nda, nduwa wii nda hai wa.

²¹ Kwa wanda pəma hu bəl farha na nda a

ənaarha, nduwa thrəfkid ndan, nduwa kulafayid ndan, nduwa ngaara na ndan a ənaarha wa.

10

Təthlənda Faara tə deleewar na fəfada ngguchit

¹ Tərgəha na təthlənda Faara ni həngkəm na tə shembe fa a tərə hai a talara. Nggələngga hashmbe, tə kongnda a tenggən, Yidghən kəla yanfara, saryighən kəm kəla sheneu waarha.

² Kəsdə deleewar ha na fəfada ngguchit, i'ina hai a harghən. Dəfanggən sarghən yi səma a ten wuri aama, sarghən yi kawa a ten chehweerha.

³ Aah farha nən tə urarha manggən na kəla təd ləfari. Aah nən faddi, tərgəha tər'yan nggini məd rii nda fa kaan.

⁴ Riina tər'yan nggina fa, ngwadi fa na a chireethleng nggi hai, amma sək urarha ni hai a talara ndəghən, “Əndi ndaana tər'yan nggini məd ya, nggələng a chireethleng na hai wa.”

⁵ Tərgəha təthlənda Faara nani kət a ten wuri aama təkəm a ten chehweerha tərənggən harghən sə yi səma a talara sə,

⁶ aah Faara nən tə yandı na tə yibrəha fa pakwandə, ənagha talara tə əngya na ahurghən heu, tə kəshiirəha tə əngya na ahurghən heu, tə wuri aama tə əngya na ahurghən heu. Ndaagha təthlənda Faara, “Balwa kukwasa sə wa.

⁷ Amma a sayiddi na təthlənda Faara yi məd a pii kodwomndəghən, ndəna kulish Faara a ləghəttə, kəla 'wanən pərənggən mafayighən, annabiya.”

⁸ Tərgəha nggəryi sək uraddi 'wani səkrəha a talara hai ndeeghən, “Duwadə, də thlə deleewar di na

i'ina hai a har tətłənda Faara na kət hu wuri aama tə ten chehweerha.”

⁹ Nanən kee, diya thləmad tətłənda Faara də ndanggi fəree deleewar dənən na ngguchit fəfada a harghən. Ndeeghən, “Thluwun kyangga, nən a naarha i'ikh ahurwa, amma hu miüwa nən naarha dədem kəla dee.”

¹⁰ Tərgħa thlə deleewar fəfada dani na ngguchit a harghən, kyanggi. Tsauka dədem kəla dee hu miina, amma a kwasamadđi mudang ni, tsauka i'ikh ahur na.

¹¹ Tərgħa nggərgħa nda ndeerha, “Tsaudə təta a thlək Labar Faara na a fiya hangga, tə chehweeya hangga, tə miüya hangga, tə kutərya hangga.”

11

Shedawaya səri yi Faara

¹ Tərgħa fəree səsal kəkərta nda, ndeegħa nda, “Duwadə da kəkərang nda Kən Faara na a Urshe-
lima tə mbəd nji sataka, thlədangga nafiya na a tərang shilee Faara in a mbədi.

² Amma a kəkərangna pəpal yi na a kəshi ma kən Faara wa, kəsər malang di ndən nafiya səngwa nggi. Na nda a ishang nda wupəri da hai na chahal yi ndəre kumnggit fada kap səri.*

³ Ni a thlən shedawa yina də səri tə lukkyfa yi ngwala tərha, niya fərang ngyakhrha thləkrha labarna kanda yi bəngya haru kumnggitghən tal tə haru səri tə kumnggit mikki.”

⁴ Shedawa yini ya kanda ni dəfyfa dzaitun di səri tə səsal yini səri kəsgha patilla yina ha na kət a mbed Chinəm na yi kəshiirha həu.

* **11:2 11:2** Luka 21:24

⁵ Ana niifa sə na midghən walang wudərha nən kanda fa, na waarha kyarha ba a mii ndan bəlanggən fa saryi ndan də. A hu kiya yandı tərna midghən walang wudərha kanda fa tətani a bəlang ngganda.

⁶ Na nda tə səsəmnda nggəlang nda fərakh amshi amana 'yaara bərha ahu sayiddi nanda pər labar Faara. Nanda tə səsəmnda ha yi kyakhrang nda aamgya hai tsawanda fara, na nda tə səsəmnda kəm na a bəng patal nda kəshiirha ba, kəla tərna mindan.

⁷ Akwasamaddi nggwalangna shedawa yini pər labar Faara, məbiddi na tsaurha ahu kwaddi na kudimgən kyarhaba yangga tə kanda. Məbiddi kal kanda nən mu bəlanggən kanda də.

⁸ Nanda mal mər yi ndan a ten kwaman wupəri di tawang nanda Chi ndan sə. Sak wupəri da nən tə thləma nanda aarha “Sodom” ko “Masar”.

⁹ Beena mahan tə mbeera chehweeya turya nafiya, tə kiwaya, tə miiya dədamən-dədamən, na nda mbəssang məryina fa, kar nda fa na a pang ngganda mər yini.

¹⁰ Nafiya tsauka yi kəshiddiyya na nda a əna wutsəfayirha ka mərri shedawa yini na səri. Na nda wumnda hai ka wutsəfayirha, na nda thlənang ənfəra ndan də, kəsər ka shedawa ni na səri bəngga səsarha nafiya ba tsauka hu kəshiirha.

¹¹ Amma a kwasamad bəndi mahan tə mbeera, yibrhafa na fər yibrha yi Faara kyagha fandan hai, thlii nda sə isha nda, tərgha kala niifa nagha kanda kyagha hu tərəmnda hai.

¹² Tərgha shedawa ni na səri sək urarha manggən a talara hai a ndaarha, “Tərma mbəda

ba ya!” Tərgha tərangganda kanda talara sə hu hashmbe, nagma fa tsanggindan a kəlang kanda.

¹³ Məməlla sayiddi kee rəbgha chehweerha fa, tərgha tal hu kum yi wupəri di chagma hai, mərgha nafiya kumnggitghən məd hu rəbrha chehwedda fa. Tərgha fingya nafiya hərəkka tərmanda kaan, tərgha fərang mamnggirha nda Faara na a talara.

¹⁴ Ən kawa di patal yi səri mbərda də, ən kawa di patal yi mahan nəghən bayi a mbee.

Kodwomnda yi məd

¹⁵ Tərgha təthlənda Faara yi məd penggən kodwomndəghən. Sək uraya nda hai hangga a talara hai kanda a ndaarha, “Tsau kutəryid kəshiiddi nanənya yi Chinəm tə Kərəsti na yighən, nən a əna kutəryirha pakwandə!”

¹⁶ Tərgha shinggi na kumnggit səri kap fada di na tsau hu tsənggam kutəryid ndan a mbed Faara fəla nda hai kwang ngganda tendan hai dəfang shilee nda Faara in,

¹⁷ kanda ndaarha, “Usa dan sa, Chinəm Faara na tə ngyakrha ha həu, sa na sə nanənya, na sə kaar, tə na bayi, kəsər tərangna ngyahad wa na manggən sa a əna kutəryirha.

¹⁸ Hufgha chehweeya hur, amma nanənya bad sayid hufirha hurwa ba, bad sayi ba nanda ngwang kumarha mərya sə, nanda fərang kəna tar ndan annabiyiwa, tə nafiya chahal na a tərəm thləmwa, nda shingya tə wundakhnaya. Bad sayi ba na nda a bəlang nafiya bəlangga kəshiiirha!”

¹⁹ “Tərgha inang ngganda Kən Faara də a talara, tərgha na Akwatid dəf mee ni ahur Kən Faara.

Tərgha na kyatta 'yaara ni, tə rii əngya fa, tə tər 'yana, tə rəbrha chehweerha fa, tə wutsamnda!"

12

Nuneefa tə ənkaheerha

¹ Tərgha na ənsakrha ni manggən a fərahk amshi. Nuneefa lələbdə tə yanfara, ndəre a kamu sarghən, a man tenggən, tətər kutəryirha yi wufəlgarya kum kab səri.

² Nəghən ahur, naghə a tərha ka hatta hur nggəttə kəsər takhdə a nggəttə hai.

³ Tərgha nggəryi na ənsakrha a fərahk amshi, kya Sheetan bə fadghən yibə kəla hulthne tə tengya fa məd tə bəngya kum, tə fatta ten kutəryirha məd hu tenggini.

⁴ Tərgha ndusghən kahanggən tal hu mahan hai ahur wufəlgaryini muwanggən kanda hweeda hai. Sheetan di na kəla hulthne ishgha a mbed nudı, takhka a nggəttə hai, tənən kyang wandı a nggəddə hai.

⁵ Tərgha nggətgha nuda hai wee həshin, na a əna kutəryirha a ten chehweeya həu tə səsəl dəbəla, amma thlangganda wandı a haar Ənkaheerha, dənda təghən a thləmad Faara də tə tsənggam kutəryidghən.

⁶ Daghə nudı a kaheerha də, a mbərha də tak-sangna Faara sə, a mbədi na nda a kəlaghən ha yi mbeena kumnggidghən tal haru səri tə kumnggit mikki.

⁷ Tərgha thliigha yanda a talara. Mikailu tə fathlənggighən yana nda tə Sheetan na kəla

hulthne, sheetan kəm tə fathlənggighən dənda mbee də tə yanda.

⁸ Amma mbə ənkaheeddi tə shembe na a mbanggən həbrha wa, rək kanda nda tə fa thlənggighən, ka a fardı 'yadəng mbəd tsaurha nda kanda fa a talara.

⁹ Muwangganda ənkaheeddi na manggən hweede hai, Sheetan di na kəla huthlindi ka kətəm, nanda aarha tə mbəlfeddi, nduwa kəm Sheetan tə nggaba kəshiirha həu. Muwangganda hweede hai tə fa thlənggighən.

¹⁰ Tərgəha sək urarha ni manggən a talara hai a ndaarha, “Nənənya, hərəkəha tə səsəmnda tə kutəryid yinəm Faara, tə səsəmnda Kərəstidghən. Kəsər tə 'yar wanmangginəm, na yakh 'yar kanda a mbed Faara nda yanfara tə fədikrha, muwang nda hweede hai.

¹¹ Tərgəha fa takkwaya kalghən nda mu parkayid far Wan Kamndədi tə pər labarghən fər nanda shedawa atənggən, kəsər nggəm ngwanda yibəd ndan kaan ta hu mərəra də wa.

¹² Tsaunən kee ənama wutsəfayirha, kun talarya, tə kun na tə tsaurha ahurghən! Amma kawa a chehweerha tə wuri aama, kəsər təmbəlfeddi tərdə thləmad nun hai! Nəghən lələgdə tə hufərha hura, kəsər səndəsə takhka sayi ngguchit kee!”

¹³ Walangna ənkaheeddi muwang nda hu kəshiirha hai, katəranggən kadə nudə hai nggətgha wee həshin di.

¹⁴ Amma fərang paha nda nudı səri yi Rəfa na manggən a pərgəha mbərha də tangsang nanda hai ka ndəghən a kaheerha. A mbədə ni na nanda kələghən ha yi hurarha mahan tə mbeera

amawana ənkaheeddi kəsang nda.

¹⁵ Tərgħa sheetan dī na midghən sə a hwanggən nuda də tə aam afa afa na a hwaarha ba a miighən.

¹⁶ Amma hweede dang də nuda sə, inangga hweede miighən hai Sanggən aam kufaddi kyagħa ba a mii sheetan.

¹⁷ Tərgħa səbgha hur sheetan də tə nudi kaan, thliigha ba yangga tə tahad turya nudi, kanda ni na əna taara tə 'ya ndaana Faara, kanda ni kəm na a takkwa 'ya pərna Yeeso.

¹⁸ Tərgħa sheetan ishgha a ten chehweddi na mii wuri aamdi. Tərgħa ənkaheeddi ishgha a mii kəkəshbang nda wuri aamdi.

13

Mabiddi kyagħa sə hu wuri aama

¹ Tərgħa na mabi ni a kyarha ba hu wuri aamdi. Nəghən tə bongya kum tə tengya məd. Na tətəarya sə kum yi kutəra a ten bənggini, kala teena na thləma sə yi sar Faara.

² Mabiddi nani nəghən kəla piyarha, saryighən kəla yi mabi na nda aarha məmeere, miighən nəghən kəla yi ləfari. Sheetan dī na fadghən kəla hulthne fərang shembedghənən mabiddi tə tsənggam kutəryidghən, tə səsəmggitghən na manggən heu.

³ Tal ahur tenggini ki mabiddi kəla walang nda wundərha fa na mbang bəlang, amma wudəddi 'wadə teena kəndə. Mabiddi tərang də hakkilod kəshirha, kəsgha ənwulteena kanda mbusamadghən nda.

4 Dəfangga fiya shilee ənkaheeddi teena kəsər fərang də səsəmnggitghən mabiddi, təkəm tərəng shilee mabiddi in, nanda a ndaarha, “Wunni kəla mabiddi ya? Wunni mbang yanda təghən?”

5 Malang nda kwamana mabiddi nagma thlək labarya kəlara tə tərəng altenggən sə yi sar Faara, təkəm fərang nda səsəmnda na a əna 'ya nən na midghən yi ndəriya kumggit fadə kap səri.

6 Tərgəha inanggən miighən hai nagma a thlək labarya kəlara yi sar Faara, tə sar thləmnggən, tə mbəd tsawudghən, tə fingya həu na a talara.

7 Fərang nda səsəmnda na a yangga tə nafiya Faara na chahal kal kanda nən mu. Fərang ngyakhrha nda a ten kala turya, tə kiwaya, tə miiya, tə chehweeya.

8 Nafiya həu na hu kəshiiirha tərəng nda shilee mabiddi teena, nafiya heu chireethləng ngwanda thləm ndan hai hu Deleewar fər Yibrha, ka əna nanda kəshiiirha tsauka yi Wan Kamnda thləng nanda uradghən.

9 Kala yi na tə thləmad səkrha, səkkənən!

10 Kala niifa tsawangga fa a əna tar mafayirha nən, tsaudə nən a əna tar mafayirha. Kala niifa tsawangga fa tə thləukh kəlara na nda a bəlang nda, tə thləukh kəlara ni na nda a bəlang nda. Hu kiya fa fərkəkafekkya tsaudə a kərsa nda, kərsa nda dənda mbeedə tə fərkəkafek.

Mabiddi kyagha sə a hweede

11 Tərgəha nggəryi na mabi yi səri, kyagha bə a hweede. Nəghən tə bəngya səri kəla yi wan kamnda, kalgha sə kəla ənkaheeddi na fadghən kəla huthlindi.

¹² Əna taara nən tə səsəmnda yi məbidđi 'wagha ba. Kyanggən kəshirha tə nafiya na hurghən heu a tərəng shilee nda məbidđi in 'wagha ba, yandı kənna wundəyini keeghən.

¹³ Mabi yi səri di ya ənadə ənwultengya məmanggən, aahdə waarha hai a talara a hweedə hai a yid fiya.

¹⁴ Nggabadə fiya hai həu na hu kəshirha tə ənwultenggini nggəməng nanda fa a ənagha a yid məbidđi 'wagha ba. Tərgəha məbidđi ndanggən kanda a tən shishingnda nda ka a dəfang shilee nda məbidđi in 'wa nanda walang wundərha fa tə thlaukh kələra, ko nanən kee, bəlgən tə yibrha fa.

¹⁵ Fərang nda səsəmnda məbidđi yi səri na a fərang yibrha nən shishing nda mabi də fa 'wagha ba tənən kalasə, na a bəlanggən fiya həu kargha dəfang shilee shishing ndəghən fa.

¹⁶ Mabi yi səri diya ngyabang nggən fiya heu na a ənang ndərdaha nda kanda hu haryindan yisəma ko a pəmənggindan, shingya tə wundakhnaya, nda tə kəna, tə nda fa yamirha, tə nda mafarha tə fingya mbuwa mafarha.

¹⁷ Əna nən ndən kee amana niifa hiighən ko henggən, a mbə tə ndərdaha fa wa, ndəna thləm məbidđi ko ndərdakh thləmnggən.

¹⁸ Əndiya na midghən sə thladwayirha. Kowunni na mbang kukwalang 'ya hai kirasanggən ndərdakh di ki məbidđi ndərdakh məbidđi ya yi niifa ni, nən chireethla hai, 666.

Wan Kamnda tə nafiya 144,000

¹ Tərgha kəlee də, a mbed na Wan kamnda kət a ten Wumnda Sihiyona, tə nafiya 144,000 a thləmadghən chireethleng nanda thləm Wan Kamnda hai tə Chin a pəmnggindan.

² Tərgha sək urarha ni hai a talara a riirha kəla rid hwad aama, kəla tər'yaana. Uraddi sək ni nəghən kəla riirha dək kəliingya.

³ Kanda a aah amshe pəling a mbed tsənggam kutəryiddi, tə ənggini na tə yibrha fa fada, tə shinggini. Mbə niifa sə na mbang tsaha amshi di wa kəl nafini na 144,000 kee, fingya ni hərghang nanda kanda hu kəshiiirha.

⁴ Nafina ni ya səbang ngwa fandan də tə nishya, kəsər tsau nda chahal. Kanda ni mbuwa samad Wan Kamnda kala mbərha dənən sa də. Kanda ni hərəkka ahur fingya nafiya na hu kəshiiirha, na nda kəla wan 'wad ənnarhami yi ən hudarha nəm fərang nda Faara tə Wan kamnda.

⁵ 'Wawanda nggabaarha wa, təkəm mbə aibe sə a fandan wa.

Fathləngya Faara mahan

⁶ Tərgha nggəryi na tətəhlənda Faara a pəra hu a fərahk amshi, nəghən tə Labara mii na Mbənggən yi pakwandə na a pərghənən a fingya natə tsaurhahu kəshiiirha, a kala chehweeya, tə a kala turya, tə kala miyya, tə fiya.

⁷ Təranggən uradghən sə kaan, ndəghən, "Tərmama Faara, təkəm fəraman mamnggirha thləmnggən! Kəsər nanənya, bad sayi ba nən a ngwang kumarha fiya sə həu. Dəfaman shilee in, ndəghən ənagha talara tə kəshiiirha, tə wuri aama, təkəm fereeya aama!"

8 Təthlənda Faara yi səri takkwa yanda nən hai 'wagha ɓa, ndəghən, "Fəlda hai, Mbabila na manggən fəlda hai! Yandı kyangga chehweeya həu hu nggaala tə aam inabi ənana susuwaya!"

9 Tərgəha təthlənda Faara yi mahan takkwa fɪngya yina nən hai səri. Təranggən uradghən sə ndəghən, "Kala niifa dəfangga shilee məbiddi teena tə shishing ndəghən, təkəm thlə djarra ndərdakh dənən a pumnggən, ko a harghən,

10 nən a saa aam inabi yi hufrha hur Faara, əna nanda tə shembedghən irang nanda hu wuhuleurha hai yi hufrha hur Faara. Na nda a səsang nda kaan tə waarha tə tsal waarha, a mbed fathləngya Faara na chahal təkəm a mbed Wan Kamndədi

11 Ini waarha yi səsang kanda nən naarha thliirha talara də pakwandə. Nafini na a tərang shilee məbiddi teena tə shishing ndəghən mba nda tam wal yibrha wa nda fədikrha tə yanfara tə kala niifa thləgha ndərdaha hu thləmnggən."

12 Ndaarha ni nanənya nafiya Faara na chahal na a əna taara tə 'ya ndaana Faara a tsawa nda tə munyarha tə kərəsta na nda tə shembe fərkəkəfek fa a Yeeso.

13 Tərgəha nggəryi sək urarha hai a talara a ndaarha, "Chireethləng əndə hai ya, fa parkayani nafiya na a mərə hu Chinəm nanənya!" Ndagha Səsəna, "Kəkəfek na nda a yibrha hu njiten tar ndan, kəsər ka ən ənad ndan nən a takkwa kanda."

Hathla Kəshirha

14 Tərgəha kəleedə, na hashmbe ni pəpet a frakh amshi, tə niifa kəla Wan Niifa tsau hu hashmbidi,

nəghən tə tətər təfasa yi kutəryirha atənggən, nəghən tə dəhwasarha ha na chimnggən.

¹⁵ Tərgħa kyagħa təthlənda Faara bə faddən hu Kən Faara aah farha nən tə urarha na manggən a yandı na tsau hu hashmbidi, naghə a ndaarha, “Tərang dəhwasad wa katərangga hathla hai, kəsər sayid hathla bəda bə nanənya, nakhdə ənnarhami na hu kəshiirha nakhdə də kaan na a halthgha hai.”

¹⁶ Nanən kee, yandı na tsau hu hashmbidi wiwidənggən dəhwasadghən hu kəshiirha hai, hathlang ngganda kəshiirha hai.

¹⁷ Nggərgħa təthlənda Faara kyagħa bə hu Kən Faara a talara, ndəghən nggi kəm nəghən tə dəhwasarha a harghən na chimnggən kaan.

¹⁸ Tərgħa nggərgħa təthlənda Faara kyagħaba fadən, ndəghən ni aten waddi ha na a mbəd fər sataka. Təranggən uradghən sə aah yandı nən natə dəhwasadda ha na chimnggən, ndənggən, “Tərang dəhwasad wa na chimnggən wumangga kənda wan dəfya inabi na hu kəshiirha, kəsər wanggighən nakhdan nda.”

¹⁹ Tərgħa təthləndə di muwanggən dəhwasadghən hu kəshiirha hai, thlənggən wangya inabi də hai tsamənggən kanda a mbəd ‘yada inabi hai yi hufirha hur Faara.

²⁰ Tsathlang ngganda wan dəfya inabi də hai a kəsər wupəri di, naghə fara a ira hai a mbəd ‘yada wan dəfya inabi di səl iundəghən a kəkərang dəm tə səsəl kəkərra səldə 1,600, ndam kilomita haru mahan, kudimndəghən səldə nzang nda lidzam pərshe sara mikki, iundəghən mel hau səri, dəngkam ndəghən pəne tal tə mbeera.

15

Fathlängya Faara mäd tә mii ngwala patal mäd

¹ Tərgha na ənsakhrha ni manggən a talara yi fər ənwulteena. Fathlängya Faara mäd kanda tә mii ngwala patalya ha mäd, kəsər kanda ni na mii ngwala səbrha hur Faara.

² Tərgha na 'ya ni kəla wuri aam tolokar kukurda tә waarha. Nadi fingya yini kalgha mabidda mu tә shishing ndəghən tә hangnda ndərdakh thləmnggən. Kanda kəkət a mii wuri aam tolokar di kəs nda kəliinga ha fərang na Faara kanda.

³ Kanda a aah amshi Musa, mafad Faara, tә yi Wan Kamnda, kanda a ndaarha, "Na taryiwa məmanggən, yi fər ənwulteena, Chinəm Faara na tә səsəmnda ha heu. Na kwaman nggiwa tә kəkafek fa, tә nggayirha kəm, sa na kutəra aten chehweeya.

⁴ Wunni mbuwa tərəm sa, Chinəm? Wunni mbuwa fərang mamnggirha thləmwə? Kəsər sa katenwa təpədənda ni. Na chehweeya heu a bərhəba təro shilee nda teena, kəsər kyad nggayid taryiwa a pəpal bə."

⁵ Akwasamad yandiya kəlani də, na kən Faara ni a talara, chama yi dəf mii Faara tsahai.

⁶ Tərgha fathlängya Faara mäd na tә patalya ha kya nda bə hu kən Faara, kanda tә karid alfinti fa, na a chimnda fa, təkəm kabten təfasa a kəfan ndan.

⁷ Tərgha tal ahur ənggini na tә yibrha fa fada, fərang ndaro nən mäd fathlängya Faara di na mäd yi təfasa, lələgda tә səbrha hur Faara, na tә yibrha fa pakwandə.

⁸ Tərgħa ləghədgha Kən Faara tə ine na a kyarha bə hu mamnggit Faara tə səsəməndəghən. Mbə niifa sə na mbang kyarha hu kən Faara də wa kəl patal yini məd yi fathləngya Faara məd ngwalandə hai.

16

Ndaroya məd yi hufra hur Faara

¹ Tərgħa sək urarha ni a kaala sə ahu kən Faara a ndang nda fathlənggini ki Faara məd, “Damadə dūn irang ndaro yina də məd na lələgdə tə hufra hur Faara aten kəshiirha hai.”

² Tərgħa təthlənda Faara yi tal iranggən ənda hai na ahur ndarodghən aten kəshiirha hai, tərgħa həlthgha fad nafiya wubəl-wubəl na hadghən kala yi natə ndərdaha fa yi məbiddi, tə fingya kəm tərəngga shilee shishing ndəghən in.

³ Təthlənda yi səri iranggən yighən ənda də na a ahu ndarodghən ahu wuri aama də. Tərgħa kyahargha aam wuri aam də hai kəla far niifa mərgħa, ənggini heu na hu wuri aamdi natə yibrha fa mərə nda də.

⁴ Təthlənda Faara yi mahan iranggən yighən ənda də na hu ndarodghən hu aam kufaya də tə suhwadya tsawa nda ka fara.

⁵ Tərgħa sək təthlənda Faara ni yi natə səsəmənda aten aamgya a ndaarha, “Na tə kəkafek fa hu ngwa kumad wa, sa Təpedənda, sa na sə təkəm nasə kətsar,

⁶ kəsər irang nda far nafiwa də na chahal tə yi annabiya, kulo hai nanənya fərang na fara kanda a sa nda, ndəna kəna ndan kee.”

7 Tərgħa sək urarħa ni a mbəd nji sataka a ndaarħa, “Chinəm Faara natə Mamnggirħa fa, ngwa kumad wa nəghən məməl tə kəkafekkirħa.”

8 Tərgħa təthlənda Faara yi fada iranggən əngyadə na hu yighən ndaro aten yanfaara də, fərang səsəmnda nda yanfara fəfərang nggən fiyadə tə waarħa.

9 Thlerra waddi 'yanggən fiya də, 'yar thləm Faara nda, ndəghən natə səsəmnda ha aten patal yini ya. Amma kar nda fa a malang ngganda dīmiiyd ndan fərang mamnggirħa nda.

10 Təthlənda Faara yi tuf iranggən əngya də na hu ndarodghən aten tsənggam kutəryid məbidə də nggəlang wula kutəryidghən, katərangga fiya kət sheneu ndan ka səsarħa.

11 Na nda a 'yar Faara na a talara kəsər ka səsad ndan tə thlerra waddi, amma kar nda fa a malang ngganda tar mbəlfed nda.

12 Təthlənda Faara yi mikki iranggən əngya də na hu yighən ndaro hu kufad Yufiritus də hwargħa kufaddi, ka a tangsang kwamana nda kutərya sə na a bərħa bə a man kyad yanfara.

13 Tərgħa na ənkaheeya ni mbuwa ngga mahan na kəla kubaya. Tal kyaghən bə a mii ənkaheerħa, tal a mii məbidə, tal kəm annabi tə nggabaarħa.

14 Səsəngya ənkaheeya ni na a əna tar ənwulteena, dənda thləma kutərya kəshiirħa də, na a wumang ngganda kanda ka yana nda tə Chinəm a fardi na manggən yi Faara natə Mamnggirħa fa.

15 Ndagħa Chinəm, “Kulo hai, niya bərħabə kəla ngaara! Tə parka ni yandi bəni waala məməkhne ngwada fa amawa nən wiirħa tawalth kəsgha

shilee ndən.”

¹⁶ Tərgha wumangga ənkaheeyini kutərya a mbərha tal na nda aarha tə mii Ibraniyaya Ar-maggeddon.

¹⁷ Təthlənda Faara yi məd iranggən əngya də na hu yighən ndaro hu bəreurha də. Kyagha urarha bə kaan hu Kən Faara a tsənggam kutəryirha bə a ndaarha, “Ngwaladə!”

¹⁸ Nagma əngya a kyad waarha, tə əngya a riirha fa, tə tər'yaana, tə rəbrha chehweerha fa. Ka əna nanda niifa 'wawa chehweerha rəbrha fa kee wa. Ndəna rəbrha chehweerha fa 'wagha katərarha hai ka mbara mbərha.

¹⁹ Manda wupəri dī tsakhka hai mahan, wupəriya heu na hu chehweeya chanda hai. Dalgha Faara Mbabila in na manggən, kyanggən hu sa wuhuleu aam inabi hai yi hufrrha hurghən kaan.

²⁰ Kala wutambarra tima nda hai, wumngya kəmda nggər wanda naghən wa.

²¹ Irgha wutsamngya hai məmanggən a talara na haghən kaan aten fiya hai səldə kilo 45. Tərgha fiya na nda a 'yar Faara ka patal yid wutsam-ndəfī, kəsər patal yiddī padīda hai kaan.

17

Susuwarha tə mabi

¹ Tal ahur fathləngya Faara məd natə ndaro yina ha məd bagha thləmad na bə ndeeghən, “Boba, niya kyadə kwaman dī na nda a tsətsəl səsuwaddī ya, na tsau aten kufaya hangga.

2 Ənana kutərya kəshiirha kulafayirha təghən. Nafiya kəshiirha tsau nda kəla nafiya nggalgha tə aam inabi ka kulafayirha əna nanda təghən.”

3 Tərgħa təthlənda Faara hu səsəna təreegħən a kaheerha də. A mbədi na nuneefa ni tsau aten mabi həba natə chireelth thləmngya fa yi 'yar Faara, tə tengya məd tə bəngya kum.

4 Nudi kaldə kari fa wuleren tə yiba, sakhda dafa tə kari təfasa tə tur ferya na chimnda fa. Nəghən tsəb tə wuhuleurha ha yi təfasa lələgdə tə ən kaara ən tsanda yi kulafayirha.

5 A pəmmggən chirethleng nda ənwulteena hai na səndəghən bəbee: “Mbabila na manggən, man susuwaya heu, tə ən tsangya yi kəshiirha.”

6 Nadi nudi ngaldə tə far nafiya Faara na chahal tə kəm far fingya fərgħa shedawa aten Yeeso. Ne a kəlang nda nudi, kəseegħa ənwulteena kaan.

7 Ndeegħa təthlənda Faara, “Kama kəsna ənwulteena sa? Niya pəro 'ya heu aten nudiya tə məbidđi nən a təra, natə tengya fa məd tə bəngya kum.

8 Məbidđi nana ya 'wadə narha tə yibrha fa, amma balwa tə yibrha fa nanənya wa. Nən a thliirha sə ahu kwaddi na kudimnggən ya ka mərə də. Nafiya na hu kəshiirha chireethleng ngwa nanda thləm ndan hai hu deleewar fər yibrha ka əna nanda kəshiirha na teena a wulang kanda a nanda məbidđi. Nəghən tə yibrha fa yi, nanənya balwa tə yibrha fa wa, amma nən a nggər kyarhaba.”

9 Əndiya na midghənsə ənaghə nəm tə thladwayirha. Tenggini məd ya mbəd dāngkamngya ni məd, nana nudasə tə tsaurha atənggən.

10 Na kutərya sə kəm məd. Tuf ahur ndan fəl nda hai, takhdə tal balgha hai, amma yi məd balghən kula barhaba, a bada ba nən a tsərha tsəbaku kee.

11 Mabiddi na tə yibrha fa kaar, nanənya balwa hai wa, ndəghən ni kutəra yi wuvada. Nəghən ahur fingya yini na məd ya, nən a dərha a mbəd mərreghən də.

12 Bonggini kum nana, kanda na kutərya kum balgha kula thlə səsəmda yi kutəryirha. Amma na nda a fərang kwamana kanda tə mabiddi əna kutəryirha nda yi sayi ngguchit kee.

13 Kutər yini ya na numad ndan tal, na nda a fərang səsəmdə ndan tə ngyahad ndan a mabiddi.

14 Na nda a yanda tə Wan Kamnda, amma na Wan Kamndədi a kal kanda mu kəsər ndəghən ni Chinəm aten chingya, təkəm kutəra aten kutərya. Fingya na a thləmadghən kanda ni aah nanda, fingya na wuwura tə natə kəkafek fa.

15 Tərgha ndeegha təthlənda Faara, “Aamdı nana ya tsauna səsuwadda sə, kanda ni na turya, tə chehweeya, tə miyya dədamən-dədamən.

16 Bonggini kum nana, kanda tə mabiddi na nda a kar nad səsuwadda fa ya. Na nda a thlang əngya heu nanən təghən ha malghən nda tawalth, na nda a kyang thlu fadghən, njang ngganda də tə waarha.

17 Kəsər fərang Faara kwamana kanda ahur ndan a əna 'ya nda na midghən, nagma numad ndan tal, fərang səsəmdə ndan nda mabiddi ka əna kutəryirha nən kəl fardı ləghəd na labar Faara.

18 Nudı nana ya, ndəghən ni wupəri di na manggən na a əna kutəryirha aten kutərya

kəshiirha.”

18

Fəlla Mbabila hai

¹ Akwasamad əngginiya nggəryi na təthlənda Faara a pəra hai a talara, tə səsəmənda ha kaan, mamnggitghən fərang kukwaryirha nən kəshiirha.

² Njargha hai ndəghən, “Fəlda hai! Fəl Mbabila hai na manggən. Tsaudə mbəd tsawud ənkaheeya tə wunurya, tə mbəd tsawud kala tur səsəngya mbuwa chahal, tə mbəd tsawud wudikkya mbuwa chahal, tə mbəd tsawud məbiya mbuwa chahal tə məbiya tsan nanda.

³ Kyanggən chehweeya heu hu sa aam inabi hai. Kutərya kəshiirha ənanda kulafayirha təghən, fa shafiliya kəshiirha wal nda kəna ha hu səsəmənda mbəna fadghən.”

⁴ Nggəryi sək urarha hai a talara a ndaarha, “Kyama sə, nafina! Kyama sə ahurghən! Kəsər amawa nun kyarha hu dimiyidghən hai, amawana patalləghən wal kun ha.

⁵ Kəsər dimiyidghən padida hai tsədə nzang ta talara də. Faara kəm dəldə dimiyidghən in.

⁶ Ənaman kəla ənang nən fingya, ənaman katəra səri aten ən mbəlfəerha ənanən, یرaman ən saarha hu wuhuleurha hai katəra səri kal yanda nən mu fərang nən fingya.

⁷ Kəla tərang nən altənggən sə, tə yakh ən mbənafa, nəghən a taala tə ndaarha, ‘Kwatam ni nggi, mbə nu mərri ni nggi wa, mbi tə mərri wa.’

⁸ Tsaunən kee, na patal a dəghang hai hu paara tal, nda mərri tə səbrha hura tə miirha. Na nda a

njang nda də tə waarha, kəsər Chinəm Faara na a ngwang kumarha sə nəghən tə mamnggirha fa”.

⁹ Tərgħa kutərya kəshiirha ənagħa kulafayirha təghən, təkka mbənafa təghən, na nda a tərha tə kukwara atenggən, a sayiddi nana nda ini waddi na a njang də.

¹⁰ Na nda a isha inggun ma wupəri di kəsər ka na nda a tərəmnda. Mbə mindan sə a səsə nda kəla ndəghən wa. Na nda a ndaarha, “Kawa! Kawa! Sa wupəri Mbabila na manggən! Hu sayi ngguchit ngwalang nda nggo kumarha sə!”

¹¹ Fa shafəliya yi kəshiirha na nda a tərha tə səbrha hura atenggən, kəsər mbə niifasə na nggər hii karid ndan wa.

¹² Na nda a heng kari də natə sakhda təfasa, tə yi wurirha, tə fərya na nggəngga. Kari yi alfinti, tə kari na wulerən, tə siliki na yiba, tə yi natə aam dzarggina fa. Əngya ənana nda tə dəfya na səd ndan mbənggən, tə fingya həbang nanda də dədamən, tə kari na kəla thlan chiwana, tə kariya ənan nanda tə dəbəlyə dədamən, tə ferya na chimnda fa ngga.

¹³ Urdiya, tə, tə ən njiya na səd ndan mbənggən, tə mur tə fauda, tə ən wum chimbe, tə ən təllafa na sərha mbənggən, tə aam inabi, tə fəded kəmnda fa, tə humbad wan hwalirha, tə wan hwalirha, tə thlaaya, tə chaukhraya, tə Pərsaya, tə keked pərsaya, tə shing nda fiya na nda a heng də kəla mafaya.

¹⁴ Na nda a ndaarha, ənggəni dəfna teena təghən bəlwa səwa. Kənawa heu tə ən sakh dad wa sahad nda bəlwa nggər walang kanda bəlwa.

¹⁵ Fa shafili yini na a heng ənggina də ya wal

nda chikrha kəna a fadghən, isha nda də inggun ma thləmadghən ka tərəm səsadghən. Na nda a tərha tə səbrha hura na nda ahuhwaarha,

¹⁶ na nda a ndaarha, “Kwa! Kawa! Wupəri na manggən, sa na kal karid alfinti ngga, wulerən tə yiba na sakhdang fadghən tə karid təfasa, tə ferya na nggəngga na chimnda fa!

¹⁷ Kəsər hu sayi ngguchit kənadi heu yi wupəri di ngwala da hai!” Mamngya nggirnggi aam fa shafili yini, tə fingya na a wiirha tə nggirnggi aamdi, tə fa huryighən tə fingya na a kada 'ya na a muwa nda mii hu nggirnggi di, isha nda də inggun.

¹⁸ A sayiddi na nanda inidi na a djang nda də, na nda a ndaarha, “Wa wanda əna wupəri manggən kiya wa!”

¹⁹ Nanda irr tiniirha aten ndan sə, na nda a tərha tə səbrha hura, na nda a ndaarha, “Kawa! Kawa wupəri na manggən, ai nafini heu natə nggirnggi aama na hu wuri aamdi walgha kəna ha tə yighən kəna! Hu sayi ngguchit səb əngya də heu.”

²⁰ “Ənama wutsəfayirha atənggən, talara! Ənama wutsəfayirha kun nafiya Faara! Ənama wutsəfayirha kun nafiya Faara na chahal tə annabiya! Kəsər ngwang Faara kumarha Mbabila sə kəsər ka kun.”

²¹ Tərgha təthlənda Faara na manggən tərənggən feera sə manggən kəla fen hərha muwanggən hu wuri aama də, nagma a ndaarha, “Tə shembe na nda a muwang wupəri Mbabila hweede hai mba nda nggər walang balwa.

²² Mbəm nggər sək dək kəlinga, fa aah amshiya, tə perəma, tə kodwomngya ahur nun balwa.

Mbəm nggər na fa mbər əngya tə fa tarya ahur nun wa. Mbəm nggər sək hərha ahur nun wa tə ənji hərha wa.

²³ Mba nda nggər na kukwaryid patilla ahur nun wa. Mba nda nggər sək fad wutsamnda tə wuronga wa. Kəsər kaar fa shafili yinun kanda ni natə səsəmnda ha hu kəshiirha heu, kəsər chehweeya heu wul tendan tə mutun nun.

²⁴ A hur mbabila ni na nanda far nafiya sə na chahal tə yi annabiya, tə fingya thleng nanda urad ndan hu kəshiirha heu.”

19

Wutsəfayirha a talara

¹ Akwasamadghən, sək mbeela ni kəla fiya hu teera a talara. Kanda a ndaarha, “Falama Chinəm! Hərəkərha tə mamnggirha tə səsəmnda yi yinəm Faara ni,

² Kəsər ngwa kumadghən yi kəkafek ni mbə wurahasə wa. Ndəghən ni ngwangga kumarha səsuwadda sə səbanga kəshiirha də tə kulafayidghən. Tsətsəlang Faara teng də kumad faar mafayighən irang nən də.”

³ Nggərgha nda tərang urad ndan sə na nda a ndaarha, “Falama Chinəm! Nagha ini waddi a təla a talara də hu wupəri di yi pakwandə.”

⁴ Shinggini kumnggit fada tə ənggini natə yibrha fa fada fəla nda hweede hai tərang shilee nda Faara in, yandı tsauka hu tsənggamdi. Na nda a ndaarha, “Atsaukake! Falama Faara!”

⁵ Tərgha kyagha urarha bə hu tsənggam kutəryiddi a ndaarha, “Falama yinəm Faara,

kun na mafayighən, kun na a tərəmnggən, na manggən təna ngguchit.”

Wutsəfayid kahad Wan Kamnda

⁶ Tərgha sək 'ya ni kəla huhwaarha hu teera, kəla aama na hwaarha a mbəd tsətər, təkəm kəla tər yaana, kanda a ndaarha, “Falama Faara! Kəsər Chinəm, yinəm Faara na manggən, ndəghən ni na a əna Kutəryirha!

⁷ Tama əna wutsəfayirha nəm, tək mbənda nəm fa, fərang mamnggirha nəm! Kəsər ba sayi ba yi kahad Wan Kamnda, wuronggən ngwadə fa.

⁸ Fərang nda lukrha pəpet na a chimnda fa ngga kalanggən fa.” (Luwuddi na a chimnda fa ngga ndəna tar nggayid nafiya Faara.)

⁹ Tərgha ndeegha təthlənda Faara, “Chireethleng ənda hai ya, ‘Fa parkaya ni nafini mbu nanda kanda hu wutsəfayid kahad Wan Kamndə daba.’” Nggərhən ndaarha, “Labarya Faara ni ya yi kəkafek.”

¹⁰ Tərgha fəli hai a mbedghən tərang shilee ni, amma ndeeghən, “A ənanna kee wa! Nggima pashid tar nun ni, sa tə wanmanggiwa, kun kəsgha shedawad kəkafekkid Yeeso ha. Təraman shilee Faara in. Səsən pər 'ya ndana Faara thləkka kəkafek aten Yeeso.”

Niifa a kəsər pərshe pəpet

¹¹ Tərgha kəlee hai na talara ni indədə, na pərshe ni pəpet. Niifdi na a kəsərhən thləmnggən ni, Ka Niifa na tə Kəkafek fa. Nən ngwa kumarha tə nggayirha tə yanda kəm.

¹² Yidghən nəghən kəla sheneu waarha, a tenggən na tətər kutəryirha sə hangga. Na thləma

sə chichireethlee hai a fadghən, amma mbə ni-
ifasə səngga thləmdi wa kəl ndəghən tafadghən.

13 Kabaddi kal nən fa nəghən tə faara.
Thləmnggən ni “Labar Faara.”

14 Sodjaya yanda na a talara kanda a
samadghən, kanda tə lukkyə fa pəpet-pəpet na
chichilbi də a kəsər pərsaya na pəpet-pəpet.

15 Hu miighən na thlaukh kəlaara sə na
kyarhaba chimnggən kaan, ndənən a kyathlang
nafiya chehweeya sadə təghən. Nən a əna
kutəryirha aten ndan tə səsəl dəbəla, nən a ishang
wangya dəf inabi də a mbəd tsarang nda wangya
inabi hai tə səbrha hur Faara kaan natə mamng-
girha.

16 A hu kabadghən təkəm a fədadghən na thləm
də sə chichireethlee hai, “Kutər kutərya tə Chinəm
yi chingya.”

17 Tərgha na təthlənda Faara ni kət a yanfara, a
njarang wudikkyə də na a pəra a fəрах amshi,
“Bamaba! Wumama ba kəsər ka wutsəfayid Faara.

18 Mbun kii thluwa yi kutərya, tə thlu mamngya
sodjaya, tə yi katsallaya yanda, tə yi pərsaya, tə
yi fingya na tər pərsaya, təkəm thlu fiya heu, yi
mafaya tə fingya natə alten ndan, na manggən tə
na ngguchit!”

19 Tərgha na mabidda ni tə kutərya kəshiirha tə
sodja yindan wumnda hai ka yana nda tə yandı
na tsau a kəsər pərshe, tə sodjad ghən.

20 Tərgha kəsang ngganda mabiddi heu tə
annabi di tə nggabaddi ənagha ənwulteena a mbed
mabiddi. Hu əna ənwulten nggina ni ya ndən
huk nən fingya sə natə shishing nda mabiddi,
təkəm fingya tərangga shilee shishing ndə di in.

Muwang ngganda mabiddi heu tə annabi di tə nggabərha hu waarha də tə tsal waarha na kəla wad henggel bərha.

²¹ Tahad ndan bəlang ngganda kanda tə thlaukh kəlar di na chimnggən na a kyarhaba a mii yandı na a kəsər pərshe. Tərgha wudikkya wuma nda hai nggala nda tə thlu mər yini.

20

Huraya kumnggitghən

¹ Tərgha na təthlənda Faara ni a təra hai a talara, kəsədə ən cha kwaminda kwadda ha yi kwaarha na kudimnggən tə wuyiwurra manggən.

² Kəsanggən ənkaheeddi, huthlin kaar ni, ndəghən ni na tə mbəlfeddi, nduwa Sheetan, kənanngga təthlənda Faara tə wuyiwurra yi kumnggitghən hurarha.

³ Muwangga təthlənda Faara hu kwadda hai na kudimnggən, nggəlanggən kwaddi, changgən kwaddi dəf haara nən atenggən, amawa nən nggər huk fiya, kəl a mbər huraya kumnggitghən də tal. Akwasamadghən na nda a kalghən hai yi beena ngguchit.

⁴ Na tsənggamngya ni, nafini tsauka aten tsənggam nggini fərang nda səsəmnda ngwa kumarha kanda. Na yibəd nafina ni kyathlang nanda tendan də kəsər ka fər nanda shedawa aten Yeeso, tə labar Faara. Kanda ni tərang ngwa shilee mabiddi in, ko shishing ndəghən. Thləwanda njarrədi mabiddi hu pəm ndan nduwa hu har ndan wa. Nggər nda yibrha kəfa əna kutəryirha nda tə Kərəsti yi kumnggitghən huraya.

⁵ Fingya takhka mərgha nggər wanda yibrha kəfa wa, kəl mbər na kumnggitghən hura yina də. Yandiya ndəna katəra thlid mərya sə.

⁶ Fa parkaya ni nafini na chahal katərangga thliirha sə hu mərə. Mbə səsəmnda mərri sə yi səri a tendan wa, amma na nda a tsaurha firisya Faara tə Kərəsti, na nda a əna kutəyirha təghən yi kumnggitghən huraya.

Kal nda shembed Sheetan mu

⁷ A sayiddi mbərna kumnggitghən huraya də, na nda a kal Sheetan hai hu porsəna.

⁸ Nən a kyarha bə nagma a huk chehweeya welgha hu kudma fada də hu kəshirha, ndəna Nggok tə Maggok. Na sheetan a wumang kanda bə a tsawa nda fa yanggighən, na hang ndə ndan kəla wuchehweed wuri aama.

⁹ Wii nda, walee nda hu kəshirha də, muwang ngganda nafiya Faara a madufu nggəmna Faara, tə wupəri di nggəmnən. Amma bəgha waarha hai a talara njanggən kanda də.

¹⁰ Tə mbəfeddi hukka kanda, muwang ngganda hu waarha də tə tsal waarha, mbədi muwang nanda mabiddi sadə tə annabi di tə nggabərha. A mbəda ni na nda a səsərha sə nda fədikrha tə yanfara pakwandə.

Mii ngwala ngwa kumarha

¹¹ Tərgha na tsənggama ni pəpet manggən, tə niifdi tsauka atənggən. Sahadgha talara tə hweede a mbedghən, mbə mbərha sə bal ka kanda wa.

¹² Na mərya ni na məmanggən tə nggu-ngguchit kəkət a mbed tsənggam di, inang ngganda

deleewarya hai. Nggəra nda inang deleewar hai pak, ndəna deleewar yibrha. Ngwang kumarha nda mərya aten 'ya əna nanda, kəla nanən chichireethlee hai hu deleewar yini.

¹³ Wuri aama fər mərya nən na ahurghən, nda mərta tə hwanga fər mərya nda na ahur ndan, ngwang kumarha nda kowunni aten 'ya əna nən.

¹⁴ Tərgəha nda mərta tə hwanga muwang ngganda kanda hu waarha də, waddiya ndəna mərə yi səri.

¹⁵ Kala niifa mbuwana thləmnggən chichireethlee hai hu deleewar yibrha na nda a muwang nda hu waarha də.

21

Weerinda talara tə weerinda kəshirha

¹ Tərgəha nadi weerinda talara tə weerinda kəshirha. Wan'wad talara tə wan 'wad kəshirha mbər nda də, balwa wuri aama sə wa.

² Nadi wupəri di na chahal, weerinda Urshe-
lima, a tərta hai a talara a thləma Faara. Ngwang nda fa kəla na wuronga ngwarha fa ka chimadghən.

³ Səkdi urarha a njaara hai ahu tsənggam kutəryiddi a ndaarha, "Kulo hai nanənya, na Faara a tsaurha nafiya. Nən a tsaurha tə kanda, na nda tsaurha nafiighən. Faara tafadghən nən a tsaurha tə kanda, tsauka yindan Faara.

⁴ Nən a pang aam yid ndan kanda də heu. Mbə mərta a narha səwa, nduwa səbrha hura, nduwa tərta, nduwa səsarha. Kəsər əngya yi kaar sahad nda də."

⁵ Yandı na a tsau hu tsənggam kutəryidfi ndaghən, “Kulo hai, nanənya niya tsawang əngya heu weerindəghən.” Tərgəha ndeeghən, “Chireethleng hai, kəsər labardı ya nəghən kee, təkəm kəkafek ni.”

⁶ Ndeeghən, “Ngwaladə! Nggini Alfa tə Omegga, Katəradghən tə nggəl mee. Kala niifa na a hushimnda, niya fərang ən saagha təkə ahu fered aama yi fər yibrha.

⁷ Fingya həbgha na nda a har langaad əngginiya heu, niya tsaurha yi ndan Faara, kanda kəm na nda a tsaurha wanggina.

⁸ Amma fingya na a tərəmnda, tə fingya na a həb hakke, tə fingya na a əna ən tsanda, tə fa bəl faya tə kulafaya, tə fa kulaya, tə fa dahaya, təkəm fa nggabaya heu, kəna ndan ahu yandı waarha na a njirha na kəla wad henggel bərha, ndəna mərri yi səri.”

Weerinda Urshelima

⁹ Tərgəha tal ahur fathləngya Faara məd diya natə ndaro yi məd lədfang nanda tə nggəl mii patal bəgha thləman na bə ndeeghən, “Boba, niya kyado wukushimnda, nu Wan Kamnda.”

¹⁰ Tərgəha səsəna tenna hai, tərēegha təthlənda Faara hu wumnda sə na manggən, kyade wupəri dənən na chahal, Urshelima, a bayi hai a talara a thləmad Faara.

¹¹ Nəghən a chimnda fa tə mamnggit Faara, chim ndəghən fa nəghən kəla wufeera na nda aarha djespa, na chimnda fa kəla tolokar.

¹² Nəghən tə kalthmaana dzang, tə kwad kirma kumkap səri, tə fathləngya Faara kumkap səri a

kwad kirim nggini. A mii kwad kirim nggini chirethleng nda turya Isərelaya hai kumkap səri.

¹³ Kala man patu na kwad kirma sə mahan, mahan a man kyad yanfara, mahan a man ki wufaya, mahan a man ki pəlasarya, mahan a man həmənda yanfara.

¹⁴ Tənan ngganda kalthman wupəri di tə fer dəf sar kənnə kumkap səri, a tendan ni chirethleng nanda thləmngya fathləngya sahai kumkap səri yi Wan Kamnda.

¹⁵ Tə thlənda Faara kaleegha sə nəghən tə səsal təfasa ha na a kəkəranggən wupəri di, kwad kirim wupəri di tə kalthmanggən.

¹⁶ Wupəri di təngga ndan məməl, dzang ndəghən tə kəthləng ndəghən məməl ni. Kəkərangga təthlənda Faara tə səsal kəkərrəghən, tsauka nda dzang ndəghən, tə kəthləng ndəghən tə dəng kam ndəghən kilomita 2,400 məməl.

¹⁷ Tərgha kəkəranggən kalthman di tsauka mbəmbəng nggidghən sara haru səri tə kumkap mikki tə ən kəkərra na niifa əna taarasə.

¹⁸ Tən ngganda kalthman wupəri di tə feera na ngga na nda aarha njaspa, wupəri di ənagha ndan tə təfasa, nagma a chimnda fa kəla tolokar.

¹⁹ Sakh dəng nda dəf sar kalthman wupəri di tə feera na nggəngga dədamən-dədamən. Djespa ndəna katəra fer dəf sar təndədi, yi səri safaya, yi mahan agata, yi fafa zumurrudu,

²⁰ yi tuf onis, yi mikki karnaliyan, yi məd kirisolat, yi uvada mberil, yi wutarihe topas, yi kum ndaimon, yi kumkap tal njasin, yi kumkap səri ametis.

²¹ Kwatkirma kumkap səri di kəm ən sakhdəya

kumkap səri ni, ənagha ndan kala kwatkirma tə ən sakhdaarha na tə wudəbəla fa tal. Ənagha nda kwaman hur wupəri di tə təfasa, nagha a chimnda fa kəla tolokar.

²² Nawi kən Faara a wupəri di wa, kəsər Faara Chinəm na manggən təkəm Wan Kamnda ndəna kən Faara.

²³ Wupəri di mbə midghən sə yanfara nduwa ndəre na a njargha tenggən hai wa, kəsər mamng-gid Faara ndəna a njaara hai, Wan Kamnda ndəna patillad wupəri di.

²⁴ Na nafiya chehweeya a wiirha hai hu kuk-waryid wupəri di, kutərya kəshiiirha na nda a bərhəba tə shili ndan hu wupəri dəba.

²⁵ Mba nda tam nggəlang kwatkirma a yanfara wa, kəsər mbə fidikrha sə a mbədi wa.

²⁶ Na fiya a bəng dəf shilee tə mamnggirha yi chehweeya ahur wupəri dəba.

²⁷ Amma mbə ən tsanda sə na kyarha hurghən hai wa, nduwa niifa na əna ən shilee nduwa nggəbarha. Kəl fingya chirethleng nda thləm ndan hai hu deleewar yibrha yi Wan Kamnda ndəna nda kyarha sahai.

22

Kufarha tə dəfrha na fər yibrha

¹ Tərgəha təthlən ndə di kyadə kufarha nən natə aama yi fər yibrha, a chimnda fa kəla tolokar, na a hwarha bə akamu tsənggam kutəryid Faara tə yi Wan Kamnda,

² Nəghən a hwarha a madufud kwamana na hur wupəri. Kala kəkəshbəng nda kufaddi na dəfrha sə

yi fər yibrha, nən nggətta katəra kumkap səri hu hurarha. Shighən yi kənanğ nda chehweeya ni.

³ Mba nda nggər wal shiurha wa. Tsənggam kutəryid Faara tə yi Wan Kamndədi nən a narha ahur wupəri di. Mafayighən kəm na nda dəfang shilee teena.

⁴ Na nda na pəmnggən, thləmnggən na nda chirethleng hai a pəmnggindan.

⁵ Mbə fədikrha sə wa, mbə mindan sə patilla nduwa yanfara wa, kəsər Chinəm Faara ni a tsaurha kukwaryid ndan. Na nda əna kutəryirha pakwandə.

Na Yeeso bayi

⁶ Tərgħa ndeegħa tə thləndədi, “Ləbar diya kəkafek ni, təkəm nəghən kee. Chinəm Faara, fərangga səsənggən annabiya, thləndə təthləndəghən də na a kyadang ndaarha nən mafayighən ‘ya na a katərarha hai a mbee.”

Yeeso nəghən bayi

⁷ Ndagħa Yeeso, “Kulo hai mbiya, takhdi a bərhəba! A tsauka parka aten niifdi kəsgha ləbardə ha chireethleng nanda hai hu deleewardi ya.”

⁸ Nggi na Yahaya, nggini səkkə təkəm nəghə ənggini heu ya. Hərəm ni ngwalang səkkən tə na kanda, fəli hweede hai na a dəfang shilee ni in a mbed təthləndə di kedeegħa ənggini ya.

⁹ Amma ndeegħən, “A ənanna kewa! Mafarha ni nggi heu tə sa tə wanmanggiwa annabiya təkəm tə fingya ənagħa taara tə ‘ya ndaana deleewardi ya. Dəfang shilee Faara in!”

10 Ndeeghən, “A nggəlang na labardi na hu deleewardi ya wa, kəsər nduwus sayi ba.

11 Yandi na a əna tar mbəlfēerha dəgha mbeedə tə tar mbəlfedghən, təkəm yandi na əna ən tsanda dəgha mbeedə tə əna ən tsandəghən, yandi na əna kəkafekkirha dəgha mbeedə tə kəkafekkidghən, yandi na chahal dəgha mbeedə tə tsaurha chahal.”

12 Ndagha Yeeso, “Kulo hai takhdi a bərhaba. Na kəna taara a harna, na a tenggi kowunni kəna taara ənanən.

13 Nggini Alfa tə Omegga, yi ‘wagha tə mii ngwalarha, katəradghən tə Nggəl Mee.”

14 Parka yi fingya ni tsabangga kari yindan də, təna nda wal kwaman kii wan dəfrha yi fər yibrha təkəm kya nda tə kwatkirma hu wupəri də.

15 A kəsər wupəri di wudaya ni, tə fa shiriya, tə kulafaya, tə fa bəl faya, tə fa takkwa dahaya, tə kala niifa na yakh nggabərha.

16 “Nggi na Yeeso, thləndi təthləndəna də dəgha pəro labardi ya ahu kən hwan Faara. Nggini ka turya Ndauda tə kiwadghən, təkəm wufəlngar hartsar na njaara hai.”

17 Nda Səsəna tə wuronga a ndarha, “Boba!” Kala niifa səkka ndən, ndagha, “Boba!” Kala niifa na hushimnda a fadghən, bəgha ba, kala niifa na midghənsə, bəgha tsə aam yibrha sə təkə.

Ngwala labara

18 Niya kəs thləman nun kun səkka labardi na hu deleewardi ya, kala niifa chikka ‘ya atenggən, na Faara a chighang patal chirethleng nanda hai hu deleewardi ya.

¹⁹ A kəđang niifa labara də ahu deleewardfi ya, na Faara a kəđang yighən də na hu dəfəd fər yibrha na ahur wupəri na chahal, kəla thlək nanda ahu deleewar diya.

²⁰ Kala yandı shedagha əngginiya, ndagha, “Tsəbaku niyi bayi.” Atsaukake. Bəba, Chinəm Yeeso.

²¹ Ngwa tsauka nggayid Chinəm Yeeso tə nafiya Faara. Atsaukake.

Hona Bible
The New Testament in the Hwana language of
Nigeria: Hona Bible

copyright © 2023 The Seed Company in collaboration with Language Developers and Bible Translators Association

Language: Hona (Hwana)

Contributor: Language Developers and Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-07-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 26 Jul 2025 from source files dated 18 Jul 2025

d942b897-c376-5386-bfaf-e0ce21c59136